

POSTANOWIENIE

17 sierpnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Krajewski

na posiedzeniu niejawnym 17 sierpnia 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa J.K.

przeciwko Bankowi w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Banku w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 9 kwietnia 2024 r., I ACa 387/23,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) zasądza od Banku w W. na rzecz J.K. 5400 zł zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 9 kwietnia 2024 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 3 listopada 2022 r., którym zasądzono na rzecz powoda zwrot kwot uiszczonych na podstawie uznanej za nieważną umowy kredytu indeksowanego.

Pozwany wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając ten wyrok w całości. Wskazał, że w sprawie występują istotne

zagadnienia prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) dotyczące: (1) możliwości uznania całej umowy kredytu za nieważną, gdy za niedozwolone zostały uznane jedynie klauzule spreadowe przy braku niedozwolonego charakteru klauzul ryzyka, (2) możliwości odwoływania się do stawki referencyjnej WIBOR dla określenia oprocentowania celem utrzymania umowy kredytu w mocy, (3) problemu uznania kredytu indeksowanego lub denominowanego za kredyt złotowy, mimo że w tzw. ustawie antyspreadowej przyznano kredytobiorcom możliwość spłaty rat bezpośrednio w walucie obcej, co eliminuje konieczność sięgania do klauzul przeliczeniowych, (4) możliwości dokonywania kontroli incydentalnej klauzul indeksacyjnych, w sytuacji gdy doszło już do spłaty kredytu, skoro zasadniczym skutkiem uznania postanowień umownych za niedozwolone jest brak związania nimi konsumenta, a także (5) występowania między powodami (kredytobiorcami) dochodzącymi roszczeń o zwrot nienależnych świadczeń w związku z abuzywnością klauzul współuczestnictwa koniecznego.

Ponadto, zdaniem skarżącego, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), tj. art. 4 ust. 2 oraz art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, art. 65, 354, 358 § 2, art. 385¹ § 1 i 2, art. 385² k.c., art. 69 ust. 3 Prawa bankowego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, a także o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

W pierwszej kolejności należy wskazać, że sformułowanych przez skarżącego zagadnień nie można uznać za istotne zagadnienia prawne

w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż każde z nich znalazło już rozstrzygnięcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W szczególności ustalono, iż między klauzulami ryzyka walutowego i spreadu walutowego występuje ściśle powiązanie (zob. uchwałę pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, OSNC 2024, nr 12, poz. 118, i przywołane tam orzecznictwo). Jeżeli z umowy usunięte zostałyby postanowienia określające sposób ustalenia kursu waluty, do zastosowania tzw. klauzuli ryzyka (zastosowania mechanizmu indeksacji) konieczne byłoby zastąpienie takich postanowień innym sposobem określenia kursu. Taki zabieg jest zaś niedopuszczalny zgodnie z punktem pierwszym przywoływanej uchwały z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, zgodnie z którym w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Uchwała ta ma moc zasady prawnej i wiąże Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie (art. 87 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym).

Sąd Najwyższy rozstrzygnął już także kwestię, czy po uznaniu za abuzywne postanowień przewidujących indeksację umowa może wiązać jako umowa kredytu złotowego oprocentowanego według stawki WIBOR. W tej mierze należy odwołać się do punktu drugiego przywołanej uchwały Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, zgodnie z którym w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Przechodząc do problemu konsekwencji wejścia w życie tzw. ustawy antyspreadowej i umożliwienia spłaty kredytu bezpośrednio w walucie obcej, wskazać należy, iż samo wejście w życie wskazanej ustawy nie wpłynęło na ocenę abuzywności postanowień umów kredytu zawartych wcześniej oraz konsekwencji prawnych wynikających z tej oceny (zob. wyroki SN: z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 20, z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22, i z 28 października 2022 r., II CSKP 894/22), a stworzyło jedynie podstawy do zmiany postanowień umowy co do sposobu waloryzacji na przyszłość niespłaconych

jeszcze rat kredytu. Oceny abuzywności postanowienia umownego dokonuje się natomiast według stanu z chwili zawarcia umowy, a nie następczo (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2).

Podobnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego przesądzono już, że dla możliwości badania postanowień umowy pod kątem ich abuzywności nie ma znaczenia to, że kredyt został spłacony. O konsekwencjach abuzywności postanowień w kontekście możliwości utrzymania umowy w mocy decyduje to, czy mimo wyeliminowania klauzul abuzywnych mogła ona w ogóle wiązać strony, a nie czy zobowiązania z umowy mogą być dalej wykonywane przy uwzględnieniu spłaty kredytu (zob. postanowienie SN z 20 września 2024 r., I CSK 2542/23). Przyjęcie stanowiska zaprezentowanego przez pozwanego w skardze kasacyjnej prowadziłoby ponadto do trudnego do zaakceptowania wniosku, że ochrona wynikająca z dyrektywy 93/13 nie przysługuje tym konsumentom, którzy dostrzegli niedozwolony charakter odpowiednich klauzul dopiero po wykonaniu swoich zobowiązań z umowy kredytu (zob. postanowienie SN z 14 października 2024 r., I CSK 2965/23). Tego rodzaju interpretacja powodowałaby zresztą niesłuszne różnicowanie sytuacji osób, które wciąż spłacają kredyt, oraz tych, które już go spłaciły.

Odnosząc się do ostatniego ze sformułowanych przez skarżącego zagadnień, należy wskazać, iż w uchwale z 19 października 2023 r., III CZP 12/23 (OSNC 2024, nr 4, poz. 37) Sąd Najwyższy stwierdził, że w sprawie przeciwko bankowi o ustalenie nieważności umowy kredytu nie zachodzi po stronie powodowej współuczestnictwo konieczne wszystkich kredytobiorców. Wskazał, że przyjmowanie istnienia pełnej legitymacji czynnej tylko w sytuacji uczestniczenia po stronie powodowej wszystkich kredytobiorców w sprawie o ustalenie nieważności kredytu, narusza prawo do sądu zainteresowanego kredytobiorcy, uzależniając dopuszczalność i możliwość poszukiwania przez niego ochrony prawnej od stanowiska innej osoby, na które nie ma on wpływu. Sąd Najwyższy podkreślił również, że występowanie współuczestnictwa koniecznego w analizowanej sytuacji nie wynika z istoty spornego stosunku prawnego.

Przywołana uchwała odnosiła się do sprawy o ustalenie nieważności umowy kredytu, jednak zawarta w niej argumentacja tym bardziej znajduje zastosowanie do spraw, których przedmiotem jest zwrot nienależnie uiszczonych świadczeń, a nieważność umowy stanowi jedynie przesłankę uznania świadczenia za nienależne. W takiej sytuacji należy przyjąć, że wystarczy, by po stronie powodowej występowały te podmioty, które świadczyły nienależnie. Między kredytobiorcami nie występuje wówczas współuczestnictwo konieczne. Z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych Sądów *meriti*, którymi na podstawie art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c. Sąd Najwyższy jest związany, wynika, że kredyt był spłacany jedynie przez powoda. W konsekwencji Sądy obu instancji prawidłowo uznały, że sprawa mogła toczyć się bez udziału drugiego z kredytobiorców.

W dalszej kolejności należy wskazać, że Sąd Najwyższy nie dostrzega w niniejszej sprawie potrzeby dokonania wykładni wskazywanych przez skarżącego przepisów. Do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga się bowiem wykazania, że treść i znaczenie przepisu nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni (zob. postanowienie SN z 21 listopada 2023 r., I CSK 4931/22). Większość z przedstawionych wyżej rozważań w odpowiedzi na sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne dotyczy tych samych kwestii, co dowodzi, iż wykładnia powoływanych przez skarżącego przepisów nie budzi w orzecznictwie wątpliwości.

Z tych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹, 3 i 4 oraz art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2, § 2 pkt 7 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(E.M.)

[SOP]